

PŘIJATÁ OBĚŤ

PETR JANŠTA

Děkuji Bohu, že přijal moji oběť.

Kdo mohl říci tato slova? Mučedník pro víru? Člověk, který se obětoval pro nějakou věc související s vírou, s křesťanstvím? A co je to vlastně oběť? Pro co se člověk může obětovat? Tyto otázky nám mohou naskakovat, když uvažujeme nad úvodním citátem muže, který jej vyřkl těsně před svou smrtí.

KŘÍŽ POSILUJE SLABÉ A MÍRNÍ SILNÉ.

Jaké kříže musel onen člověk snést? Patřil k první, nebo k druhé skupině, které jsou zmíněny v onom citátu. Lze obě otázky spojit dohromady?

Biskup Vilmos Apor (1892–1945) si druhý citát zvolil jako své biskupské heslo a první výrok řekl tehdy, když umíral a když se dozvěděl informaci, že sovětské vojáky, kteří jej postřelili, již v jeho biskupské rezidenci nejsou a že se mladé ženy, které před Sověty chránil, již nemusí bát znásilnění.

Pocházel z významné šlechtické rodiny ze Segesváru (dnešní Rumunsko, tehdy součást Rakouska-Uherska) a formován jezuitskou výchovou se během studií rozhodl, že se stane knězem. Vstoupil do jezuitského semináře v Innsbrucku, kde byl v roce 1915 vysvěcen na kněze. Své kaplanské a později vikářské roky prožil ve městě Gyula a zároveň pracoval jako profesor v kněžském semináři v Nagyvaradu. Rozpolcenost tehdejší

doby ukazuje i to, že po skončení I. světové války a zániku rakousko-uherské monarchie se biskupské město Nagyvarad ocitlo v nově vzniknuvším Rumunsku, Gyula připadla Maďarsku. Následující roky v Gyule, kde mladý kněz zůstal, nebyly vůbec jednoduché: komunistická republika, okupace Rumunskem, přesto nebo právě proto se otec Vilmos zaměřil na obětavou práci pro druhé, pro chudé, potřebné, založil například domov pro sirotky a opuštěné děti.

Ovšem vrchol jeho apoštolského působení měl teprve přijít. Maďarsko ve 2. světové válce sehrálo smutnou roli spojence hitlerovského Německa, s čímž souvisela různá opatření, která nacisté zaváděli na „svých“ územích. Jednalo se o posílání Židů do koncentračních táborů, nutnost vysílání maďarských vojáků na frontu po boku Němců a další skutečnosti. V roce 1941 byl Vilmos Apor jmenován biskupem v Györu (česky Ráb). V roce 1944, kdy se s nástupem pronacistického vůdce Szálasiho jako by protrhla stavidla s deportacemi Židů především do Osvětimi, se na jejich obranu zvedla vlna odporu, jejímž hlavním mluvčím byl biskup Apor. Důrazně protestoval proti pronásledování Židů, skrýval je před nacisty, organizoval pro ně humanitární pomoc, vystavoval pro ně falešná křestní osvědčení, protože pro pokřtěné Židy existovaly z protizidovských zákonů výjimky, za jeho neustálé protesty mu bylo vyhrožováno vězněním a smrtí. Do té doby lze datovat jeden z jeho známých výroků na obranu pronásledovaných: „Kdo popírá nejdůležitější příkázání křesťanství, příkázání lásky, a tvrdí, že existují lidé, skupiny a rasy, které je dovoleno nenávidět, kdo říká, že je možné lidi mučit proto, že jsou Židy nebo černochoy, nese větší vinu než pohané a osoby hřešící veřejně. Všichni, kteří organizují takové násilí a mučení nebo se na něm podílejí, páchají smrtelný hřích.“

K naplnění obou výše uvedených hesel či výroků však mělo teprve dojít. Koncem války se do Maďarska valila Rudá armáda a mnoho lidí před ní prchalo. Tehdy biskup Apor otevřel svou biskupskou rezidenci pro

uprchlíky a sám se přemístil do obyčejného bytu ve městě. S tím, jak přicházely sovětské jednotky, však bylo spojeno také masové zatýkání osob, rabování, krádeže a bohužel také znásilňování dívek a žen. Rábský biskup s tím vším byl obeznámen, proto se rozhodl mladé ženy před Rusy ochránit. Před příchodem vojáků v březnu 1945 ukryl

mnoho dívek a žen ve své biskupské rezidenci a nevydal je ani na příkaz sovětských velitelů, ani na požadavek vojáků, kteří za ním přišli do rezidence, že potřebují nějaké ženy na loupání brambor. Že se jedná o výmysl, rozpoznal biskup ihned. Dal vojákům k dispozici několik starších žen, ovšem po několika dnech vtrhli nespokojení Rusové do rezidence a spatřili mladou dívku, která lehkovážně opustila úkryt. Okamžitě ji chtěli odvést. Biskup Apor vlastním tělem zastoupil Rusům cestu s tím, že takové jednání ve své rezidenci nestrpí. Jeden z vojáků na tohoto statečného pastýře namířil samopal a vypálil do něj dávku. Biskup klesl k zemi, vojáci se lekli a utekli. Odměnou mu před smrtí (2. dubna 1945) byla zpráva, že vojáci se již do rezidence nevrátili. Jeho reakcí byla první věta tohoto článku.

Avšak ani po smrti neměl biskup klid. Komunistické úřady zakázaly tělo důstojně pohřbit (jeho ostatky byly provizorně uloženy v karmelitánském kostele), biskup byl obviněn z kolaborace s nacismem, údajně proto prý byl zastřelen. Až v roce 1986 komunistický režim povolil převezení ostatků tohoto mučedníka komunismu do rábské katedrály. V roce 1997 byl Vilmos Apor papežem Janem Pavlem II. prohlášen za blahoslaveného.

Zdroje: <https://rcmonitor.cz/download/MONITOR-2014-3.pdf>, <http://www.smom-za.org/saints/vilmos.htm>, https://cs.wikipedia.org/wiki/Vilmos_Apor
Foto: Vitalii, Jurij Pozdnikov - Adobe stock; Public domain

Každý z nás se často o sobě nebo o druhých lidech či o věcech kolem nějak vyjadřujeme, něco tvrdíme. Já jsem otec Bedřich. Tak se představuji jménem. Jsem katolický kněz. Tím říkám, jaké povolání vykonávám, čím jsem. Jsem vyšší postavy. Tím vyjadřuji svůj vzhled.

BEDŘICH HORÁK

DVEŘE K OVCÍM

Ježíš, zvláště v Janově evangeliu, také o sobě něco tvrdí. Ale nejsou to vždy úplně běžná vyjádření a také ne vždy je úplně dobře chápeme. Tak o sobě postupně říká, že je chléb života, světlo světa, dobrý pastýř, vzkříšení a život, cesta, pravda a život, pravý vinný kmen. Jsou to zvláštní obrazné výroky, u nichž je třeba vysvětlení, proč to Ježíš tak říká. Je pravda, že Ježíš sám u každého z nich vysvětluje jejich použití a každý z nich by zasloužil, abychom se mu podrobněji věnovali. Ale rád bych se spolu s vámi zamyslel nad jedním z nich, který jsem ještě nezmínil a který je snad nejméně pochopitelný, přinejmenším nejméně oblíbený kazateli. Je to výrok, který dotváří s ostatními počet sedmi (víme, že sedmička je v Bibli číslo plnosti, dokonalosti). Ježíš o sobě na začátku desáté kapitoly říká, že je dveře k ovcím. Ovoc jsou společným prvkem i o několik veršů dále, kde Ježíš o sobě říká, že je dobrý (doslova „krásný“) pastýř, takže jistým způsobem patří k sobě. K čemu jsou vlastně dveře? K tomu, aby chránily vnitřní prostor a vše, co je v něm, před negativními vlivy zvnějšku. Ale to je úloha i zdí, popřípadě jiného druhu ohrazení. Dveře ale zároveň mají propouštět zvnějšku dovnitř a zevnitř ven to, co tam patří. Ježíš hovoří o ohradě pro ovce, která má jediný vchod, a ten slouží pro pastýře, aby se dostal k ovcím – on má na to právo, na rozdíl od zlodějů a lupičů, protože on o ovce s láskou pečuje, zatímco ti druzí tam vnikají kvůli nezákonnému přivlastnění si dobytka nepozorovaně mimo určený vchod. Ale dveře slouží také samotným ovcím, aby se z ohrady dostaly ven na pastvu.

Ježíš se prohlašuje za takové dveře. On chrání ovce před těmi, kteří by jim chtěli ublížit, a umožňuje jim, aby měly dostatek, ano, i hojnost potravy. Dobře, ale co to znamená? Kdo jsou ty ovce, kdo jsou ti záškodníci? Co jsou ty pastviny pro ovce?

Pojďme ale nejdříve k dobrému pastýři. To je snad docela dobře pochopitelný obraz Ježíše, potažmo Boha, který se stará o svůj lid. Tedy ovce jsou Boží lid, který je Bohem zvláštním způsobem chráněn. Tento obraz se objevuje několikrát v evangeliích, ale i jinde v Novém zákoně. Má ale svůj původ v zákoně Starém, kde se stal takovým pastýřem Božího lidu David, původně pastýř opravdových ovcí povoláný a pomazaný za

krále nad Božím lidem, s vědomím, že jeho skutečným králem je Hospodin – pastýř se stává obrazným vyjádřením pro krále. Právě pastýřem Hospodinových ovcí se měl stát v budoucnu ideální král, tedy Pomazaný, hebrejsky Mesiáš.

Dlouho žádný z Davidových nástupců nesplňoval očekávané vlastnosti Mesiáše a de facto byl ne příliš dobrým pastýřem.

Proroci, zvláště Ezechiél, prohlašovali, že místo těchto pastýřů, kteří se neosvědčili, sám Bůh převeze své milované stádo do péče. Až Ježíš, který byl tím dlouho očekávaným Mesiášem („Kristem“), splnil předpoklady toho vhodného, dobrého pastýře. Pastýře, který dokáže hledat i za cenu velkých těžkostí každou jednotlivou ovci, která se zatoulá (srov. Mt 18, 12–14; Lk 15, 4–7), vzdálí se od bezpečí zajištěného jeho přítomností, který chrání před zloději a dravou zvěří, a také dobrou pastvou, speciálně pro stádo vyhledanou. To je obraz pro spásu čili nejvyšší dobro pro člověka, pro naplnění jeho života. Zloději pak jsou v kontextu Janova evangelia farizeové, ale také to mohou být všichni a všechno ostatní, co nedává člověku to právě naplnění, co ho odvádí od věčného života s Bohem.

Sklouzli jsme od dveří, na které jsme se chtěli hlavně zaměřit, k lépe pochopitelnému pastýři. Ale to není na škodu, vlastně se to navzájem doplňuje. Nejlépe to může doložit na Blízkém východě užívaný zvyk, kdy sám pastýř tvoří jakési dveře. Vytvoří pro ovce ohradu z kamení a trnitých větví a nechá v této ohradě malý otvor jako vchod. A do tohoto

otvoru si sám na noc, kdy jsou všechny ovce sehnane v ohradě, sám lehne a střeží stádo před lupiči a dravou zvěří.

Ježíš je i pro každého z nás takovým starostlivým pastýřem nebo, chcete-li, dveřmi do ovčince.

Foto: mferi, peshkov- Adobe stock